

TIIVISTELMÄ

Apua lähisuhdeväkivallan tunnistamiseen sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille sekä yhteystietoja jatkohoidon ja ohjauksen tueksi.

LÄHISUHDEVÄKIVALTATYÖN TOIMINTAMALLI 2017

Naantalin malli lähisuhdeväkivaltaan puuttumisessa versio 1.0,
9.10.2017

Sisällys

Johdanto	2
Lähisuhdeväkivallan ehkäisyn työryhmä Naantalissa	2
Mitä lähisuhdeväkivalta on?	3
Väkivallan yleisyys.....	3
Perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhrin 2010–2015.....	4
Perhe- ja lähisuhdeväkivallan toistuvuus.....	4
Lähisuhdeväkivallan ehkäisy Naantalissa.....	5
Toimintaohjeet lähisuhdeväkivaltatilanteisiin	6
Lähisuhdeväkivaltaa kohtaavien ammattilaisten osaamisen turvaaminen	7
Täydennyskoulutus ja työnohjaus	7
Toiminta-ohjeet Naantalissa kaupungissa	7
Lähisuhdeväkivaltatyön toteutuksen seuranta ja arviointi.....	8
Palvelut Naantalissa ja lähiympäristössä	9
Akuuttien tilanteiden palvelut	9
Pidempikestoisen tuen palvelut.....	10
Valtakunnallisia toimijoita ja nettipalveluja.....	13
Lähteet sekä lisätietoa lähisuhdeväkivallasta	15

Johdanto

Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisytyö sisältyy sisäasiainministeriön vuonna 2012 hyväksymän kolmannen sisäisen turvallisuuden ohjelman rikosten ja väkivallan ehkäisyyn ja näin ollen sen tulee olla osana kuntien turvallisuusstrategiaa. Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisy perustuu lukuisiin kansainvälisiin tai Euroopan unionissa hyväksytyihin sopimuksiin, joihin Suomi on sitoutunut ja joiden pohjalta väkivallan ehkäisyä toteutetaan useilla ohjelmilla. Tällaisia ohjelmia ovat mm. Naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelma, Kansallinen lapsiin kohdistuvan kuritusväkivallan vähentämisen toimintaohjelma, Turvallinen elämä ikääntyneille – toimintaohjelma ikääntyneiden turvallisuuden parantamiseksi, Hallituksen maahanmuuttopoliittinen ohjelma, Kaste II ohjelma jne.

Lainsäädännössä korostetaan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvää monialaista toimintaa, kansalaisten oikeutta koskemattomuuteen, yhdenvertaiseen kohteluun ja turvallisuuteen (perustuslaki). Sosiaalihuoltolain 11 § todetaan, että sosiaalipalveluja on järjestettävä lähisuhde- ja perheväkivallasta sekä muusta väkivallasta ja kaltoinkohtelusta aiheutuvaan tuen tarpeeseen. Lapsia koskevassa lainsäädännössä, kuten lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevassa laissa sekä lastensuojelulaissa, säädetään lapsen oikeudesta turvalliseen kasvuympäristöön sekä kielletään lapsen alistaminen, kurittaminen ruumiillisesti ja häntä loukkaava kohtelu. Lastensuojelulaissa säädetään toimenpiteistä, joilla lapsen kasvua, kehitystä ja suojelua tulee toteuttaa. Myös terveydenhuoltolaissa ja valtioneuvoston asetuksessa edellytetään, että neuvolatoiminnan sekä koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon kehittämisessä otetaan huomioon lapsen ja nuoren kokema väkivalta.

Lähisuhdeväkivaltaan puuttuminen on jokaisen sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisen velvollisuus. THL suosittelee lähisuhdeväkivallan suodatin- ja kartoituslomakkeen käyttöä kaikissa sosiaali- ja terveystalveissa osana jokaisen asiakkaan perustilanteen kartoittamista.

Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisytyö ja palvelujen järjestämisvastuu kuuluu kunnalle ja siihen puuttuminen kuuluu kaikille hallinnonaloille. Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisytyön tulee sisältyä kuntien hyvinvointistrategioihin ja turvallisuussuunnitelmiin omana toimintaohjelmanaan.

Lähisuhdeväkivallan ehkäisyn työryhmä Naantalissa

Naantalin väkivaltatyön ehkäisyn työryhmän tehtävänä on suunnitella, koordinoita ja seurata kunnan väkivallan ehkäisytyöstä. Työryhmä yhdessä koordinaattorin kanssa huolehtii poikkihallinnollisen ja moniammatillisen työn toimivuudesta sekä lähisuhde- ja perheväkivallan vastaisen suunnitelman/ohjelman laatimisesta sekä toimeenpanosta, seurannasta sekä raportoinnista.

Työryhmään kuuluvat sosiaalipalveluista perhepalveluiden vastuusosiaalityöntekijä Liisa Hankavuori ja aikuissosiaalityön sosiaaliohjaaja Katja Ristilehto, terveystalveista terveydenhoitajat Salla Miesvirta, Riikka Nummela ja Elina Ketola, hoito- ja vanhuspalveluista sairaanhoitaja Eija Heinonen ja lähihoitaja Leena Wetterstrand.

Väkivallan ehkäisyn koordinaattorina toimii johtava hoitaja Hannele Nikander-Tuominen. Koordinaattorin työtehtäviin kuuluu yhteistyöryhmän koollekutsuminen, sihteerinä tai puheenjohtajana toimiminen.

Mitä lähisuhdeväkivalta on?

Lähisuhdeväkivallalla tarkoitetaan väkivaltaa, jonka tekijänä on nykyinen tai entinen kumppani, perheenjäsen tai muu läheinen ihminen. Se voi ilmetä esimerkiksi fyysisenä, henkisenä, seksuaalisena, taloudellisena tai kulttuurisena väkivaltana sekä laiminlyöntinä ja kaltoinkohteluna.

Väkivalta läheisissä ihmissuhteissa poikkeaa muusta väkivallasta sekä rikoksena, väkivallan muotona että kokemuksena. Sen tapahtumapaikkana on usein oma koti ja tekijänä oma kumppani tai ihminen, jonka kanssa yhteinen arkielämä jaetaan.

Lähisuhdeväkivalta ei tule aina viranomaisten tai muiden ulkopuolisten tietoon, sillä siihen liittyy paljon häpeää, syyllisyyttä ja vaikenemista. Sitä ei myöskään aina mielletä samalla tavalla rikokseksi kuin esimerkiksi tuntemattoman tekemää väkivaltaa. Se kuitenkin vaikuttaa monin tavoin kaikkien osallisten hyvinvointiin ja terveyteen.

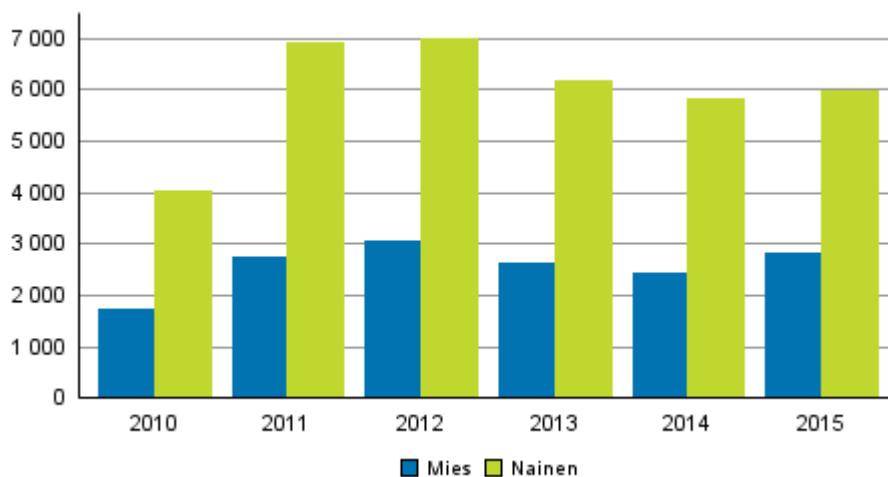
Lähisuhdeväkivallan muotoja voivat olla

- fyysinen väkivalta
- psyykkinen väkivalta
- seksuaalinen väkivalta
- taloudellinen väkivalta
- uskonnollinen/hengellinen väkivalta
- sosiaalinen eristäminen
- kemiallinen väkivalta
- hoidon ja huolenpidon laiminlyönti

Väkivallan yleisyys

Tilastokeskuksen tietojen mukaan vuonna 2015 viranomaisten tietoon tulleissa pari- ja lähisuhdeväkivaltarikoksissa oli 8 800 uhria, mikä on 6,7 prosenttia edellisvuotta enemmän. Perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhreista 67,9 prosenttia oli naisia. Kuitenkin runsaat puolet törkeistä pahoinpitelyistä ja henkirikoksen yrityksistä kohdistui miehiin. Perhe- ja lähisuhdeväkivaltaan syylliseksi epäillyistä 77,8 prosenttia oli miehiä. Uhreista neljännes oli alaikäisiä.

Perhe- ja lähisuhdeväkivalta uhrin sukupuolen mukaan vuosina 2010–2015

Vuonna 2015 tilastoidusta perhe- ja lähisuhdeväkivallasta 40,7 prosenttia oli avio- ja avopuolisoiden välistä väkivaltaa. Osuus on vajaa kolme prosenttiyksikköä pienempi kuin vuonna 2014. Vajaa viidennes perhe- ja lähisuhdeväkivallasta tapahtui entisten avio- tai avopuolisoiden välillä. Avio- ja avopuolisoiden sekä entisten avio- ja avopuolisoiden välisessä väkivallassa uhri oli nainen noin 80 prosentissa tapauksista.

Jos katsotaan vain täysi-ikäisiin kohdistunutta perhe- ja lähisuhdeväkivaltaa, tästä tapahtui 32,3 prosenttia aviopuolisoiden välillä, 22,6 prosenttia avopuolisoiden välillä, 11,6 prosenttia entisten aviopuolisoiden välillä ja 14,0 prosenttia entisten avopuolisoiden välillä. Kaikkiaan täysi-ikäisiin kohdistuneesta perhe- ja lähisuhdeväkivallasta 80,5 prosenttia tapahtui nykyisten ja entisten avio- ja avopuolisoiden välillä. Miehillä tämä osuus oli 59,0 prosenttia ja naisilla 87,4 prosenttia. Miesuhreja oli 950 ja naisuhreja 4 300.

Runsaat puolet henkirikoksen yrityksistä ja törkeistä pahoinpitelyistä kohdistui miehiin. Miehen ollessa uhri puolet epäillyistä oli miehiä. Naisen ollessa törkeän pahoinpitelyn tai henkirikoksen yrityksen uhri, epäilty oli mies yli 90 prosentissa tapauksista. Törkeitä pahoinpitelyitä ja henkirikoksen yrityksiä oli vuonna 2015 yhteensä 292, joista miehiin kohdistui 157.

Perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhrit 2010–2015

Kaikista tilastoiduista perhe- ja lähisuhdeväkivaltarikoksista hieman yli puolet oli pahoinpitelyitä ja vajaa neljännes lieviä pahoinpitelyitä. Laittomia uhkauksia oli runsaat 14 prosenttia ja lapsen seksuaalisia hyväksikäyttöjä vajaat 2 prosenttia kaikista tapauksista. Syylliseksi epäillyistä hieman vajaa puolet oli tekohtekellällä alkoholin tai muun päihteen vaikutuksen alaisena. Perhe- ja lähisuhdeväkivallasta hieman yli puolet tapahtui samassa asunnossa asuvien henkilöiden välillä.

Alaikäiset uhrit

Vuoden 2011 alussa voimaan tullut lainmuutos lisäsi kirjattujen pahoinpitelyiden määrää huomattavasti. Lainmuutoksen myötä alaikäiseen tai läheiseen kohdistetut lievät pahoinpitelyt tulivat virallisen syytteen alaisiksi. Lisäksi huhtikuun 2015 alussa tuli voimaan lastensuojelulain muutos (1302/2014), jolla laajennettiin ilmoitusvelvollisuutta tilanteissa, joissa on syytä epäillä lapsen henkeen tai terveyteen kohdistunutta rikosta. Vuonna 2015 tietoon tulleet vanhempien alaikäisiin lapsiinsa kohdistamat väkivaltatapaukset lisääntyivät 29,0 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Poikiin kohdistuvat teot lisääntyivät 37,9 prosenttia ja tyttöihin 19,6 prosenttia. Lainmuutokset näyttäisivät myös lisänneen naisten osuutta kaikista perhe- ja lähisuhdeväkivaltaan syylliseksi epäillyistä. Vuonna 2010 perhe- ja lähisuhdeväkivaltaan syylliseksi epäillyistä naisia oli 19,6 prosenttia ja vuonna 2015 vastaava osuus oli 22,2 prosenttia.

Vanhempien alaikäisiin lapsiinsa kohdistamasta väkivallasta noin kolmannes oli naisten tekemää. Naisten tekemän väkivallan osuus oli kuitenkin sitä suurempi, mitä nuorempi lapsi on uhrina. Kun uhri oli alle 6-vuotias, epäilty oli nainen (lapsen äiti) 36,9 prosentissa tapauksista. Kun uhri oli 15–17-vuotias, oli epäilty nainen 31,6 prosentissa tapauksista. Absoluuttiset luvut ovat melko pieniä, joten pienetkin muutokset voivat vaikuttaa prosenttiosuuksiin suuresti.

Perhe- ja lähisuhdeväkivallan toistuvuus

Vuosien 2009–2015 aikana perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhreiksi joutuneista 3 500 oli henkilöitä, jotka ovat olleet poliisin tiedon mukaan perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhrina vähintään kahtena eri vuonna ja 650 kolmena eri vuonna. Kahtena vuonna uhriksi joutuneista naisia oli 76 prosenttia ja kolmena vuonna uhriksi joutuneista 85 prosenttia. Alaikäisiä useampana vuonna uhriksi joutuneita oli 470.

Henkilö voi tilastoissa olla perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhrina useamman kerran myös saman vuoden aikana.

Perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhrien ikä- ja sukupuolijakauma poikkeaa yleisesti väkivaltarikoksien uhrien ikä- ja sukupuolijakaumasta. Vuonna 2015 perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhrit olivat naisia 67,9 prosentissa tapauksista kun yleisesti väkivaltarikoksien uhrit olivat naisia 45,1 prosentissa tapauksista. Perhe- ja lähisuhdeväkivaltarikoksissa uhri oli useammin mies kuin nainen ainoastaan alle 15-vuotiaiden uhrien tapauksessa. Yleisesti väkivaltarikoksien uhrit ovat useammin miehiä kuin naisia. Suomen virallinen tilasto (SVT): Rikos- ja pakkokeinotilasto [verkkójulkaisu]. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 2.1.2017]. Saantitapa: http://www.stat.fi/til/rpk/2015/15/rpk_2015_15_2016-05-30_tie_001_fi.html.

Lähisuhdeväkivallan ehkäisy Naantalissa

Tehokas lähisuhdeväkivallan ehkäisytyö edellyttää väkivallan systemaattista kartoittamista kaikissa sosiaali- ja terveyspalveluissa. Väkivallasta kysyminen ja sen tunnistaminen on ensimmäinen askel asiakkaan tukemisessa. Uhrin ja tekijän sekä lapsen tukemisen ohjeistukset auttavat työntekijää asiakkaan tilanteen selvittämisessä.

Lähisuhdeväkivallasta kysytään jatkossa sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköissä osana asiakkaan/potilaan elämäntilanteen kartoitusta (esim. palvelutarpeen arviointi) ja huolellisia esitietoja selvitettäessä tai jos herää huoli asiakkaan tilanteesta.

Lähisuhdeväkivallasta kysymisessä käytetään apuna THL:n Lähisuhdeväkivallan suodatin- ja kartoituslomake:ta.

Äitiys- ja lastenneuvoloissa seulontakysymykset esitetään raskaana oleville naisille viimeistään raskauden kahden ensimmäisen kolmanneksen aikana ja äideille viimeistään nuorimman lapsen ollessa kuuden kuukauden ikäinen sekä 5 tai 6-vuotis neuvolatarkastuksen yhteydessä.

Koulu- ja opiskelijaterveydenhuollossa on käytössä seulontakysymykset esitetään 6. ja 8. luokilla sekä lukion 2. lk:n terveystarkastuksen yhteydessä oppilaille.

Väkivallasta kysyminen tapahtuu suodatinkysymysten avulla (ks. THL:n Lähisuhdeväkivallan suodatin- ja kartoituslomake).

- a) Suodatin- ja kartoituslomakkeen henkilötietokohdat täytetään kussakin toimintayksikössä soveltuvien osien.
- b) Väkivallasta kysyminen tapahtuu aina asiakkaan/potilaan kanssa kahden kesken.
- c) Kerro, että lähisuhdeväkivalta vaikuttaa haitallisesti asiakkaan/potilaan ja hänen lastensa hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Siksi asian kartoittaminen on osa huolellisten esitietojen keräämistä ja asiakkaan/potilaan hyvää hoitoa ja auttamista.
Väkivallasta kysyminen ja väkivallan kartoitus tapahtuu asiakkaan/potilaan ja työntekijän välisessä vuorovaikutuksessa, jossa tärkein tehtäväsi on luottamuksellisen ja turvallisen ilmapiirin rakentaminen.
- d) Väkivallasta kysyminen ei ole turvallista mahdollisen väkivallan tekijän tai tekijälle läheisen henkilön, eikä toisten asiakkaiden/potilaiden läsnä ollessa. Älä koskaan anna lomaketta asiakkaan/potilaan itse täytettäväksi tai mukaan kotiin.
- e) Katso tarkemmin ohjeita asiakkaan/potilaan kohtaamisesta:
Lähisuhdeväkivallasta kysyminen ja uhrin kohtaaminen -työkalukortti.
Saatavilla https://www.thl.fi/documents/605877/747474/THL_uhri_A4.pdf

Mikäli potilas vastaa KYLLÄ suodatinkysymyksiin nro 2 tai 3, tee hänelle kartoituskysymykset lomakkeen mukaisesti. Kartoituksen jälkeen tee alustava avun/hoidon tarpeen arviointi käyttäen lähisuhdeväkivallan hoidon tarpeen arviointilomaketta (Suodatin- ja kartoituslomake 2. puoli).

Toimintaohjeet lähisuhdeväkivaltatilanteisiin

AINA, kun asiakas/potilas on kertonut lähisuhteessa kokemastaan väkivallasta ryhdy arvioinnin perusteella tarvittaviin toimenpiteisiin, jotka löytyvät THL:n suodatin- ja kartoituslomakkeen 2. puolen lopusta.

Tarvittaessa sosiaali- ja terveystieteiden henkilöstö arvioi väkivaltaa kokeneen asiakkaan palvelutarvetta moniammattillisesti terveydenhuolto-, sosiaalihuolto- sekä vanhustalouden mukaisesti.

Terveydenhuoltolaki 50 a § (29.12.2016/1516):

Terveydenhuollon ja sosiaalipäivystyksen yhteistyö

Kiireellisen hoidon edellyttämän arvion yhteydessä terveydenhuollon ammattihenkilön on arvioitava sosiaalihuoltolain 35 §:ssä säädetyn mukaisesti, onko potilaalla ilmeinen sosiaalihuollon tarve. Jos tarve on ilmeinen, hänen on ohjattava potilas hakemaan sosiaalipalveluja tai, jos tämä antaa siihen suostumuksensa, otettava yhteyttä kunnallisesta sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen, jotta sosiaalihuollon ammattihenkilö arvioi palvelutarpeen siten kuin sosiaalihuoltolain 36 §:ssä säädetään.

Jos suostumusta ei voida saada ja potilas on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan tai lapsen etu sitä välttämättä vaatii, terveydenhuollon ammattihenkilön on tehtävä ilmoitus sosiaalihuollosta vastaavalle viranomaiselle lastensuojelun tai muun sosiaalihuollon tarpeesta salassapitosäännösten estämättä viipymättä. Myös muu henkilö voi tehdä ilmoituksen salassapitosäännösten estämättä.

Kiireellisessä tilanteessa terveydenhuollon ammattihenkilön on otettava yhteyttä sosiaalipäivystykseen. Edellä 50 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa laajoissa ympärivuorokautisissa päivystyksissä ja 4 momentissa tarkoitetuissa perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystyksissä sosiaalipäivystystä on toteutettava terveydenhuollon päivystyksen yhteydessä.

Sosiaalipäivystyksessä potilaalle on tarvittaessa annettava sosiaalihuoltolain 29 §:ssä tarkoitettu kiireellinen ja välttämätön apu ja sosiaalipäivystyksen on tarvittaessa osallistuttava psykososiaalisen tuen antamiseen kiireellisissä tilanteissa.

Mikäli kyseessä on akuutti fyysinen tai seksuaalinen väkivalta, ohjaa potilas lääkärin vastaanotolle. Kerro myös, että lähisuhdeväkivalta on rikos, kannusta rikosilmoituksen tekemiseen tai pyydä asiakkaan/potilaan suostumus sen tekemiseen. Varaa asiakkaalle/potilaalle tarvittaessa uusi aika.

Jos asiakas/potilas ei ole valmis ottamaan vastaan apua juuri tällä hetkellä, madalla kynnyksellä hakea apua uudestaan. Anna hänelle mukaan eri auttajatahojen yhteystietoja ja lisätietoa lähisuhdeväkivallasta ja sen vaikutuksista. Varaa asiakkaalle/potilaalle uusi aika.

Asiakkaan/potilaan turvallisuus tulee aina varmistaa. Turvasuunnitelman tekemistä suositellaan kaikille väkivaltaisessa suhteessa tai vastaavissa tilanteissa eläville ja

tilanteissa, joissa kumppani erosta tai erilleen muutosta huolimatta jatkaa ahdistelua ja uhkaavaa käyttäytymistä ([THL, Turvasuunnitelma lähisuhdeväkivaltatilanteisiin](#)).

Tee AINA lastensuojeluilmoitus, mikäli asiakas/potilas vastaa, että alaikäiset lapset perheessä ovat altistuneet väkivallalle. Tee tarvittaessa ennakollinen lastensuojeluilmoitus, mikäli asiakas/potilas kertoo, että puoliso on kohdistanut väkivaltaa raskaana olevaan. Aikuisten kohdalla sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto tarpeen mukaan.

[Lastensuojeluilmoitus ja/tai sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto palvelutarpeen arviointiin Naantali](#)

Dokumentoi lähisuhdeväkivallan suodatin- ja kartoituslomakkeen kartoituksen tulos ja tehdyt toimenpiteet yksikössäsi käytössä olevien käytäntöjen mukaisesti. Terveyspalveluissa kirjataan tiedot toimintakyky-osioon ja sosiaalipalveluissa ProConsonaan erilliselle lomakkeelle. Kirjaus potilas/asiakastietoihin, että kysely on tehty.

Lähisuhdeväkivaltaa kohtaavien ammattilaisten osaamisen turvaaminen

Lähisuhdeväkivallan uhri hakee useimmiten apua terveydenhuollosta, lisäksi lähisuhdeväkivaltaan puuttuminen on jokaisen sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisen velvollisuus. On tärkeää, että henkilökunta tuntee kuntansa toimintatavat lähisuhde- ja perheväkivaltatilanteissa. Paikallisen palveluverkoston tunteminen ja hyvä yhteistyö eri viranomaisten kesken ovat tehokkaan väkivallan ehkäisytyön edellytyksiä. Palvelujen etsiminen ei saa jäädä asiakkaan vastuulle.

Täydennyskoulutus ja työnohjaus

Väkivallan ehkäisy on monialaista ja moniammatillista työtä. Tavoitteena on, että lähisuhde- ja perheväkivaltaa kohtaavilla ammattilaisilla on vähintään perustaidot väkivallan erityispiirteitä ja työkäytännöistä, joilla tunnistetaan väkivalta, osataan ottaa asia puheeksi ja ohjata asiakas/potilas saamaan apua.

Sosiaali- ja terveystoimen henkilökunnalle on järjestetty koulutusta lähisuhdeväkivallasta. Lisäksi Naantalissa on kolme (3) AVI:n koulutuksen käynnyttä avainkouluttajaa; terveydenhoitajat Salla Miesvirta ja Riikka Nummela sekä sairaanhoitaja Eija Heinonen. Tavoitteena koulutuksissa on ollut tunnistaa väkivallan erityispiirteitä ja työkäytäntöjä, joilla tunnistetaan väkivalta, osataan ottaa asia puheeksi ja ohjata saamaan asiakas apua. Koulutuksen on tarkoitus olla jatkossakin säännöllistä ja siinä huomioidaan henkilökunnan vaihtuvuudesta johtuva koulutuksen tarve.

Väkivallan eri osapuolten auttaminen sosiaali- ja terveydenhuollossa on erityistä osaamista vaativa tehtävä, joka vaatii työnohjausta ja täydennyskoulutusta. Työnohjauksen ja täydennyskoulutuksen tarve arvioidaan työyksiköissä työtehtävien mukaisesti.

Toiminta-ohjeet Naantalien kaupungissa

Lähisuhdeväkivaltatyöryhmässä on yhteistyössä eri yksiköiden kanssa laadittu tiivistetyt ohjeistukset, miten lähisuhdeväkivalta otetaan puheeksi ja miten toimitaan, jos potilaat/asiakkaat ovat kokeneet väkivaltaa. (Liite 1) Tarvittaessa malleja sekä toimintaa muokataan kokemuksen ja tarpeiden myötä.

[Linkki PP-esitykseen, jossa ohjeistusta](#)

Lähisuhdeväkivaltatyön toteutuksen seuranta ja arviointi

Tavoitteena on, että kaikissa sosiaali- ja terveystalveluissa kysytään ja seulotaan lähisuhdeväkivaltaa osana muita palveluja sekä osataan ohjata asiakas jatkohoitoon tai –ohjaukseen tuen saamiseksi.

Toimintamallin käytettävyydestä ja kyselyiden toteutumista seurataan sähköisellä kyselyllä henkilöstöltä vuoden 2018 aikana. Toiminnasta raportoidaan lähisuhdeväkivaltatyöryhmässä sekä sosiaali- ja terveystoimen johtoryhmässä. Kyselyn perusteella arvioidaan toimintamallia ja sen käytettävyyttä.

Toimintaohje päivitetään vuosittain lähisuhdetyöryhmän toimesta, työryhmä kokoontuu vähintään kerran vuodessa.

Jatkossa laajennetaan toimintaa koskemaan mahdollisuuksien mukaan koko kaupungin eri toimijoita, esim. kouluihin, päivähoitoon ja nuorisotoimeen

Palvelut Naantalissa ja lähiympäristössä

Naantalissa on lähisuhdeväkivaltaa kohtaaville tarjolla apua ja tukea sekä omana toimintana että muiden palveluntuottajien toteuttamana. Alle on listattu ammattihenkilöitä varten toimijoita, joihin asiakkaan voi ohjata avun ja tuen piiriin.

Akuuttien tilanteiden palvelut

1. Terveyskeskuksen lääkäripalvelut
Tuulensuunkatu 6, puh. 02 436 2760, ma - pe klo 8.00 - 20.00, la klo 9.00 - 14.00 (poik. jouluaatto ja juhannusaatto, ei päivystystä), sunnuntaisin sekä arkipyhinä ei ole päivystystä.
2. Turun alueen yhteispäivystys virka-ajan ulkopuolella
TYKS T2-sairaala (rakennus 18), Savitehtaankatu 1, Turku, puhelinneuvonta, puh. 02 313 8800.
3. Hätäkeskus 112, sis. sosiaalipäivystyksen
4. Turun ensi- ja turvakoti ry, Luolavuorentie 7, Turku, 02 513 4100
 - Turun turvakoti tarjoaa ympärivuorokautista suojaa sekä naisille että miehille silloin, kun kotiin ei voi jäädä. Turvakotiin voi mennä yksin tai lasten kanssa mihin vuorokauden aikaan tahansa, asuinkunnasta riippumatta.
5. Rikosuhripäivystys
 - Rikosuhripäivystyksen (RIKU) tehtävä on parantaa rikoksen uhrin, hänen läheisensä ja rikosasian todistajan asemaa mm. tuottamalla matalan kynnyksen tuki- ja neuvontapalveluita.
 - Turun palvelupiste, palvelee pääasiassa toimisto-aikaan, 02 235 5055
 - Auttava puhelin p. 116 006 ma-ti klo 13–21 ja ke-pe klo 17–21 (valtakunnallinen)
 - Juristin puhelinneuvonta p. 0800 161 177 ma-to klo 17–19
6. SPR Nuorten turvatalo Turku
 - puh. 02 253 9667, Yliopistonkatu 24 A 15 Turku, aukioloajat: päivittäin klo 17–10, puhelimitse vuorokauden ympäri (pois lukien la ja su klo 10–17).
7. Aikuisten Turun selviämisasema
 - Vähäheikkiläntie 7, 20700 Turku puh. 040 6735 571
 - Selviämisasemalle voi mennä mihin vuorokauden aikaan tahansa oma-aloitteisesti, läheisen saattamana tai yhteistyötahon ohjaamana. Lähetettä ei tarvita. Selviämisasema on turvallinen paikka päihtymystilasta selviämiseen ilman lääkitystä. Selviämisasemalta asiakas voi siirtyä kotiin tai jatkaa hoitoaan katkaisuhuoltoasemalla paikkatilanteen niin salliessa. Tarvittaessa asiakas voidaan siirtää vointinsa vuoksi esimerkiksi sairaalaan.
8. Aikuisten Salon Anjalansalon selviämisasema Kalkkitie 5–7, 24280 Salo
puh. 040 7149 600 ja 040 7149 601 (yhteydenotot ja paikkavaraukset)

Pidempikestoisen tuen palvelut

9. Naantalin kaupunki, Mielenterveysyksikkö (Tuulensuunkatu 8, ”vanha virastotalo”)
- o puhelinaika arkisin 11.30–12.00, p. 02 4362627 tai p. 02 4362650

10. Lastensuojelu ja lastensuojelun perhetyö

Perhepalveluissa toteutetaan aluejakoa ja jokaisella alueella toimii työpareittain sosiaalityöntekijä ja sosiaaliohjaaja. Lisäksi alueiden yhteisinä työntekijöinä toimivat perhetyöntekijät, avohuollonohjaajat ja lapsiperheiden psykologit.

- o 044-7334517 toimistosihteerin numero (päivystysasiat virka-ajalla)
- o Yhteystiedot [Naantalin kaupungin nettisivuilta](#), työntekijöiden puhelinaika arkisin klo 9.00–10.00
- o Perhepalvelujen päällikkö, p. +358 50 336 7765

Työntekijöiden puhelinaika on arkipäivisin klo 9 – 10

Yhteydenotot ja lastensuojeluilmoitukset palvelutarpeen arvioimiseksi

- o Sosiaalityöntekijä, p. 358 44 417 1498
- o Vastaava perheohjaaja
puhelinaika ma, ti, to ja pe klo 9 - 10 sekä ke klo 12–13, p. +358 44 733 4603
- o **Alue 1;** Keskusta, Luonnonmaa ja Armonlaaksontien itäinen puoli, Kuparivuoren ja Kultarannan koulut, Kreivinniityn, Keskustan, Viialan päiväkodit
 1. Perhepalvelujen vastuusosiaalityöntekijä, p. +358 44 417 1405
 2. Sosiaaliohjaaja p. +358 44 7334 766
- o **Alue 2;** Taimo-Nuhjala; Pirttiluodon-, Taimon- ja Aurinkotien pohjoinen ja läntinen puoli, Taimon, Suovuoren ja Nuhjalan päiväkodit sekä Isotalontien ryhmäperhepäiväkot; Lietsalan ja Suopellon koulut, Karveti, Tammisto; Ruonan yhdystien ja Aurinkotien pohjoinen ja itäinen puoli, Tammiston ja Karvetin päiväkodit sekä ruotsinkielinen päiväkot; Karvetin ja Suopellon koulu.
 1. Sosiaalityöntekijä, p +358 2 4345 223 tai +358 44 7334 525
 2. Sosiaaliohjaaja, p +358 2 4345 238 tai +358 50 3390559
- o **Alue 3;** Ruona, Viluluoto, Luikkio, Ruonan yhdys-, Taimon- ja Soinistentien eteläinen puoli, Ruonan päiväkot, Taimon koulu, Rymättylä, Merimasku, Velkua +koulut
 1. Sosiaalityöntekijä, p. +358 44 417 1404
 2. Sosiaaliohjaaja, p. +358 2 434 5224 tai +358 50 368 6730

11. Aikuissosiaalityö

- o 044-7334517 toimistosihteerin numero (päivystysasiat virka-ajalla)
- o Yhteystiedot [Naantalin kaupungin nettisivuilta](#), työntekijöiden puhelinaika arkisin klo 9.00–10.00
 - Aikuissosiaalityön päällikkö, p. +358 44 4171 475
 - Sosiaalityöntekijä (sukunimet A - L), p. +358503390576

- Sosiaalityöntekijä (sukunimet M - Ö) p. +358 50 3390 569
- Sosiaaliohjaaja, p. +358 2 4345 279 tai +358 44 7334 708

- Päihde- ja mielenterveysasiakkuudet sekä asumisen ohjaus:
 - Sosiaaliohjaaja, p. +358 44 4171 363
 - Asumispalveluohjaaja, p. +358 50 464 9904
- Pakolaisohjaus
 - Pakolaistyön ohjaaja, p. +358 40 66 48105

12. Kasvatus- ja perheneuvola

- puh. (02) 434 3315, Kirkkotie 10, Raisio

13. MARAK

- MARAK eli moniammatillinen riskinarviointikokous on työväline parisuhdeväkivallan uusiutumisen riskin arviointiin. Väkivallan uhrille tai uhan alla elävälle henkilölle laaditaan viranomaisyhteistyössä turvasuunnitelma.
- Työskentelyn vaiheet:
 1. Työskentely alkaa siitä, kun uhri ilmoittaa ammattilaiselle/viranomaiselle kokemastaan väkivallasta tai sen uhan alla elämisestä.
 2. Tämän jälkeen uhri käy ammattilaisen/viranomaisen kanssa luottamuksellisen keskustelun tilanteestaan. Keskustelun aikana täytetään riskinarvioinninlomake, jonka lopputulos kertoo, onko hän korkeassa riskissä joutua vakavan väkivallan uhriksi.
 3. Jos korkean riskin uhka täyttyy, ohjataan tapaus uhrin suostumuksella MARAK -työryhmän käsiteltäväksi,
 - suostumuslomake toimitetaan osoitteeseen
 - Turun alueen MARAK – yhteyshenkilö:
Turun kaupunki, MARAK/ Marjukka Takala, Ehkäisyneuvola, Luolavuorentie 2, rakennus
 4. Työryhmä laatii uhrille turvasuunnitelman ja uhri saa tuekseen tukihenkilön prosessin ajaksi.

[Suostumuslomake moniammatilliseen riskiarviointiin](#)

[Lisätietoa Turun alueen MARAK-toiminnasta](#)

14. Perheasiain neuvottelukeskus

- puhelinaika ma-pe klo 9-10 puh. 040 341 7249, Eerikinkatu 1 A, Turku

15. Turun ensi- ja turvakoti ry/Lähisuhdeväkivaltatyön avopalvelut

- puh 02 5134100, Luolavuorentie 7B, Turku
- Maksullinen, maksusitoumusta voi kysyä sosiaalitoimesta omalta sosiaalityöntekijältä.
- Jussi-työ, Pilari, lapsityö ja nettiturvakoti

16. Turun kriisikeskus

- puh 040 822 3961, ajanvaraus palvelee arkisin klo 10.00–15.00.
- Sähköpostitse yhteydenotto osoitteella: toimisto@turunkriisikeskus.fi
- Maariankatu 6 b, 3. krs

- kriisikeskus tarjoaa tukea ja apua kriisistä selviytymiseen. Asiakkaaksi pääsee ilman lähetettä ja käynnit ovat maksuttomia. Voi ottaa yhteyttä puhelimitse tai sähköpostilla.
- osa palveluista on maksullisia

17. Turun A-klinikka, Naantalin sivuvastaanotto

- Naantalin terveystieteiden keskuksen tiloissa, Tuulensuunkatu 6, Naantalin kaupunki
Sosiaaliterapeutti p. +358 45 6365 606
- Päihdeongelmasta kärsiville yli 25-vuotiaille ja heidän läheisilleen on mahdollisuus saada apua ongelmiinsa Naantalissa. Vastaanottoa on tarjolla maanantaisin ja tiistaisin.

18. Turun A-klinikka,

- Ajurinkatu 2, 2. krs, 20100 Turku puh. 040 1368 126 (neuvonta ja ajanvaraus)
www.a-klinikka.fi > Yhteystiedot > Länsi-Suomen palvelualue
- Avohoidon palveluja tarjotaan yli 25-vuotiaille päihdeongelmaisille ja heidän läheisilleen. A-klinikalle voi hakeutua myös toiminnallisten riippuvuuksien, kuten peli- ja nettiongelmien vuoksi.

19. Turun A-klinikka Nuorisoasema

- Ajurinkatu 2, 2. krs, 20100 Turku, p. 040 1368 126, avoinna maanantaisin ja tiistaisin klo 10–17.15 sekä keskiviikosta perjantaihin klo 8.15–15.15.
Suljettu joka päivä klo 12–12.45.
- Palveluja tarjotaan omasta tai läheisen päihteidenkäytöstä huolestuneille nuorille ja heidän perheilleen. Vahvaa osaamisaluettamme ovat myös peli-, netti- ja muiden toiminnallisten riippuvuuksien hoito. Ikärajasuositus on 16–25 vuotta.

20. Pro tuki piste

- Turun päivystys on avoinna joka tiistai klo 16:00–19:00 osoitteessa
Yliopistonkatu 24 B 28, 2. kerros. +358 40 635 0412

Valtakunnallisia toimijoita ja nettipalveluja

- Miessakit ry, www.miessakit.fi
 - Lyömätön Linja tarjoaa apua väkivaltaa läheisiään kohtaan käyttäneille miehille. Asiakkaaksi voi tulla varaamalla puhelimitse ajan yksilötapaamiseen. Ajanvarauspuhelin 09 6126 6212 tai lyomaton.linja@miessakit.fi
 - Väkivaltaa kokeneet miehet -hanke tarjoaa apua henkistä tai fyysistä väkivaltaa kotona tai kadulla kokeneille miehille. Keskusteluapua voi saada puhelimitse, sähköpostilla, yksilötapaamisissa ja ohjatuissa vertaisryhmätapaamisissa. Päivystyspuhelin p. 044 751 1340 on avoinna ma-ke kello 9 -12. Muina aikoina voi jättää viestin vastaajaan, niin ottavat yhteyttä tai vakivaltaa.kokeneet.miehet@miessakit.fi
- Monika-Naiset ry <https://monikanaiset.fi/>
 - sosiaaalialalla toimiva monikulttuurinen järjestö, joka kehittää ja tarjoaa erityispalveluja väkivaltaa kokeneille maahanmuuttajataustaisille naisille ja -lapsille, toimii asiantuntijana ja vaikuttajana etniseen yhdenvertaisuuteen ja väkivaltaan liittyvissä kysymyksissä sekä edistää kotoutumista tukemalla maahanmuuttajien kansalaistoimintaa.
- Naistenlinja, www.naistenlinja.fi, maksuton tukinumero 0800 – 02400
 - tarkoitettu kaikenikäisille väkivaltaa kokeneille tai väkivallasta huolestuneille naisille. Voi soittaa tai ottaa yhteyttä verkon kautta. Palvelussa vastaavat vapaaehtoiset naiset, jotka ovat koulutettuja tukemaan kysyjää. Toiminta on luottamuksellista.
- Nollalinja, www.nollalinja.fi, p. 080 005 005
 - Nollalinja on valtakunnallinen, maksuton auttava puhelin kaikille, jotka ovat läheisessä ihmissuhteessaan kokeneet väkivaltaa tai sen uhkaa. Nollalinjalle voivat soittaa myös väkivaltaa kokeneiden läheiset sekä ammattilaiset ja viranomaiset, jotka tarvitsevat neuvoja asiakastyöhönsä.
- Raiskauskriisikeskus Tukinainen, www.tukinainen.fi
 - Kriisipäivystys seksuaalista väkivaltaa ja/tai hyväksikäyttöä kokeneille, puh. 0800-97899, ma-to klo 9-15, viikonloppuna ja pyhinä sekä niiden aattona klo 15–21.
 - Kriisiapua seksuaalisen hyväksikäytön ja väkivallan kysymyksissä. Tietoa raiskauskriisikeskus Tukinaisen kriisityön palveluista. Eri alojen ammattilaiset voivat soittaa kriisipäivystykseen myös konsultaatiota koskeissa asioissa.
 - Juristipäivystys, seksuaalista väkivaltaa ja/tai hyväksikäyttöä kokeneille, p. 0800-97895, ma-to klo 13–16.
 - Tietoa ja neuvontaa seksuaalirikosasioissa. Henkilökohtaiset ajanvaraukset ja oikeusavustukset. Eri alojen ammattilaiset voivat soittaa juristipäivystykseen myös konsultaatiota koskeissa asioissa.
 -
- Suomen Delfins ry
 - Tuki- ja neuvontapuhelin ma-pe klo 10–14, p. 050 583 5000
 - Valtakunnallinen tukijärjestö lapsena seksuaalista hyväksikäyttöä kohdanneille aikuisille, heidän läheisilleen ja ammattiauttajille. Yhdistyksen

toimintamuotoja ovat mm. tuki- ja neuvontapuhelin, keskusteluapu ryhmissä tai henkilökohtaisesti sekä koulutus.

- Suvanto ry, Turvallisen vanhuuden puolesta, www.suvantory.fi, 0800 06776
 - valtakunnallinen ja maksuton auttava puhelin päivystää ti ja to klo 12–16
 - valtakunnallisesti toimiva kansalais- ja asiantuntijajärjestö. Toiminnan tarkoituksena on ikääntyneisiin kohdistuvan kaltoinkohtelun, hyväksikäytön ja väkivallan ehkäiseminen sekä tietoisuuden lisääminen.

Lähteet sekä lisätietoa lähisuhdeväkivallasta

[Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisy kunnassa ja koordinaattorin tehtäväkuvamalli](#)

STM 2009:9, Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyn suositukset, Tunnista, turvaa ja toimi. Sosiaali- ja terveystoimelle paikallisen ja alueellisen toiminnan ohjaamiseen ja johtamiseen. STM 2008:9 [viitattu 15.1.2017]

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/114420/Julka_2008_9_perhevakivaltatyon_suositukset_verkko.pdf?sequence=1

Karhuvaara, Kaitue & Ruuhilahti. Lähisuhdeväkivallan kartoittaminen ja siihen puuttuminen lastenvalvojan työssä, THL 2013 [viitattu 2.1.2017] Saatavissa

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/110522/THL_OPA2013_030_verkko.pdf?sequence=1

Ewalds Helena (toim.) Kenelle lyönnit kuuluvat? Kuntaopas pari- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisytyöhön. STM 2005 [viitattu 15.1.2017]

<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/114136/Opp200507.pdf?sequence=3>

”Ota lähisuhdeväkivalta puheeksi” saatavissa

https://www.thl.fi/documents/605877/747474/ota_vakivalta_puheeksi_kortti_fi.pdf

Seksuaaliväkivalta www.seksuaalivakivalta.fi